

UJ KELET

FÜGGETLEN NAPI LAP

Alapító főszerkesztő: Dr. Marton Ernő מרטון א. ד"ר

20 FONT (értékelt adóval) 6 OLDAL TEL-AVIV, 1980. SZEPT. 16., KEDD 9783. sz.

BUTRUSZ RÁLI:

Egyiptom ma benyújtja javaslatát Amerikának - a csúcserkeztet kapcsán

Genf. (Reuter, UPI). — Dr. Butrusz Ráli egyiptomi külügyi államminiszter, aki utban Amerika felé, rövid időre kiszállt Genfben, tegnap újságírók előtt azt mondta, hogy Egyiptom ma, kedden benyújtja az amerikai adminisztrációnak alapvető javaslatát a novemberre tervezett Carter — Begin — Szádát csúcserkeztet napirendje ügyében. Dr. Ráli ugyanakkor kijelentette, hogy Egyiptom „egész idő alatt” közvetett érintkezést tart fenn a palesztinaikkal, akiket, véleménye szerint, az elkövetkező stádiumok egyikeben „feltétlenül be kell vonni a tárgyalásokba.”

Az is közölte az egyiptomi politikus, hogy jövő hétfőn, szeptember 22-én El Arisban kezdődnek a normalizációval kapcsolatos izraeli — egyiptomi tárgyalások, amelyek a terv szerint 3 napig tartanak.

Dr. Ráli nem volt hajlandó részleteket felfedni a csúcserkeztet-re vonatkozó egyiptomi javaslatokról, de közölte, hogy az ezzel kapcsolatos egyiptomi memorandumot haladéktalanul átnyújtja az illetékes amerikai főtisztviselőnek. A memorandum magában foglalja Egyiptom álláspontját

PERESZ A KÓRHÁZBAN

Simon Peresz, a Munkapárt elnöke tegnapelőtt este a tel-hásoméri Siba kórházba szállították, miután erős has- és mellkasi fájdalmak jelentkeztek nála. A szükséges vizsgálatok megejtése után

az orvosok közölték, hogy semmi ilyen jelét nem találtak esetleges szívrohamban. Valószínűnek tartják, hogy Peresz képviselő erős gyomorrontást kapott.

Az orvosok közlése szerint Peresz valószínűleg ma elhagyja a kórházat.

A magyar labdarugó bajnokság

A magyar labdarugó bajnokság e héten lebonyolított nyolcadik fordulójában két fővárosi csapat, a Vasas és az MTK váratlan vereséget szenvedett. A Vasast a Videoton együttese győzte le 1:0 arányban, míg az MTK a Diósgyőr ellen szenvedett el 3:1 arányú vereséget.

A táblázaton jelenleg a Ferencváros vezet 12 ponttal, miután 4:1 arányban kétvállra fektette a Debrecent. A második helyen a Videoton áll 11 ponttal, míg Niregyháza és Békéscsabának 10-10, az Újpestnek, a Vasasnak és a Tatabányának egyaránt 9 pontja van. Az Újpest 5:1 arányban legyőzte Paksot, míg a Tatabánya-Dunaujváros mérkőzés 1:1 arányú döntetlennel végződött.

A miniszterelnökség cáfolja a gázai polármester nyilatkozatát

A miniszterelnöki hivatal tegnap erősen megcáfolta és minden tárgyi alapot nélkülözőnek minősítette Rásed-e-Sauá gázai polármester kijelentését, amely szerint Izrael hozzájárult, hogy még a Nyugati Partvidék előtt, saját kezdeményezéséből bevezeti az autonómiát a gázai sávban.

A miniszterelnöki hivatal közlése rámutat, hogy szó sincs az autonómia egyoldalú bevezetéséről izraeli kezdeményezés alapján, sem a gázai sávban, sem másutt.

Az egész hírből csak annyi igaz, hogy Szádát elnök ilyenirányú kérést terjesztett Begin miniszterelnök elé az utóbbi asszuáni látogatása során.

Ugyancsak megcáfolta a miniszterelnökség — teljes egészében — az „Israel-Palestine” című lapban megjelent, lapunk tegnapi számban közölt hírt az izraeli állítólagos terror-ellenes szervezet létesítéséről. A miniszterelnökség leszögezte, hogy a hír teljes egészében kóhalmány.

Viták jegyében nyílt meg az OPEC minisztereinek ülése

A súlyos viták és nézeteltérések jegyében nyílt meg tegnap Bécsben az OPEC, a kőolajtermelő államok nemzetközi kartelljének miniszteri szinten folyó értekezlete, amelynek feladata elsősorban az, hogy a kőolaj világpiacon hivatalos árát határozzon.

Az iráni delegátus röviddel a megnyitót követően bejelentette, hogy nem hajlandó tárgyalni az árákról mindaddig, amíg nem határoz meg a termelési politikáról és a kőolaj-kitermelés más problémáiról. A két állam között folyó háborúskodás miatt ahhoz sem volt hajlandó hozzájárulni, hogy az iraki delegátust válasszák meg a konferencia elnökévé.

Achmed Zákí Jámáni, Szaudia

kőolajtermelési minisztere kijelentette, hogy országának nem áll szándékában csökkenteni termelését, amely jelenleg napi 9,5 millió hordó nyersolaj. Csak abban az esetben lesz hajlandó megfontolást tenni ilyen javaslatot, ha az OPEC következő, novemberi bagdadi csúcserkeztetén hosszútávú stratégiát tesz magáévá és hozzájárul az árak szabályozásához.

Az OPEC többi tagállama — mnit ismeretes —, azt követelik, hogy Szaudia 10 százalékkal csökkentse termelését, mert ezzel megakadályozható lenne a piac „elömlészése” és az árak lemorzsolódása.

Augusztusban 8.2 százalékkal emelkedett az árindex

Jövő hó végén 16.8 százalékos drágasági pótlék esedékes — Mesel: A drágasági pótlék nem képezheti alku tárgyát

Az Állami Statisztikai Hivatal tegnap délután nyilvánosságra hozta, hogy az árindex a múlt hónapban 8.2 százalékkal emelkedett és elérte a 880.5 pontot. Az árak augusztus folyamán az áruk és szolgáltatások valamennyi csoportjában emelkedtek. Különösen nagy mértékben drágultak az élelem, a lakásfenntartási kiadások, továbbá a közlekedési és távközlési szolgáltatások.

Ezzel a drágulással az index emelkedése az év eleje óta megközelítette a 69 százalékot.

Jeruchám Mesel, a Hiszadrut főtájkára, a hirre reagálva hangoztatta, hogy az index emelkedése augusztusban majdnem a kétszerese volt a júliusinak. Azt is hangsúlyozta, hogy a drágulást jobbra a kormányzat által kezd-

ményezett lépések okozták, mint például az üzemanyag árának

MESEL: A kormány hibás

emelkedése és a távközlési díj-szabások drágulása.

A továbbiakban kijelentette Mesel, hogy a Hiszadrut eltökölt elhatározása, hogy a jövő hó végén esedékes drágulási pótlék folyósítása semmi esetre sem képezheti alku tárgyát.

HALALOS ÁRAMUTÉS

Robert Málkin 53 éves kirját-smárjájai lakos vasárnap este halálos áramütés áldozata lett. A szerencsétlen ember egy villamos furógépet akart a hosszabbítóhoz kapcsolni Sivté Jiszráel utcai házában udvarán, amikor erős áram ütést kapott. Azonnal a haifai Rámbám kórházba szállították, ahol azonban már csak a beállott halált tudták megállapítani. A Zvulun kerület rendőrsége vizsgálatot indított a szerencsétlenség okának megállapítására.

Letartóztatták Mose Gábajt, a vallásügyi miniszter munkatársát

A rendőrség közegei tegnap letartóztatták és kihallgatás céljából a rendőrség csalási ügyosztályának jaffai kirendeltségére viték Mose Gábajt, a vallásügyi minisztérium főtisztviselőjét, aki Aharon Abu-Chácéra miniszter személyes tanácsadójaként működik.

Gábaj neve azokkal a gyanús pontokkal kapcsolatban került fel, amelyek szerint ő közvetítette a miniszternek a jesivák számára kiutalt, majd a vallásügyi minisztériumnak készpénzben „viszasszámraztatott” összegeket. Tegnap még nem volt világos, vajon Gábaj ellen szabályos letartóztatási végzést kérnek-e a bíróságtól, vagy pedig a rendőrség beéri a 48 órás letartóztatással, amit saját hatáskörében, bírósági végzés nélkül áll módjában fogantatni.

Az ITIM hírügynökség jeruzsalmi tudósítójának jelentése szerint a Binjámin Siegel rendőrtábornok vezetése alatt álló csalási részleg három nyomozója tegnap reggel megjelent a vallásügyi minisztériumban, ahol tárgyalatt Gábajjal annak hivatalában. Hoszsz tárgyalás befejeztével a nyomozók alaposan átkutatták a hi-

gában Tel Avivba utazott.

Az 56 éves Gábaj alvezredesi rangban szolgált a hadseregben, ahol az egyik körzeti parancsnokság oktatási és nevelési tisztje volt. Ezt megelőzően az állam küldetésében Algériában szolgált. Az elmúlt két év folyamán Aharon Abu Chácéra vallásügyi miniszter különleges tanácsadója volt. Mint ismeretes, az utóbbi időben többször hangzottai árat-lanságát és azt, hogy becsutelen rá galmak áldozatává vált.

Az ITIM hírügynökség tudósítójának értesülése szerint a rendőrség a közeli napokban a vallásügyi minisztérium még egy főtisztviselőjét készul letartóztatni.

Az új jordán miniszterelnök élesen támadja Egyiptomot

Mudár Bádán, Jordánia új miniszterelnöke tegnap az ammani parlamentben elmondott bemutató beszédében rendkívül éles támadást intézett Egyiptom ellen, talán ezzel akarva kimutatni, hogy „pápább a pápánál”. Többek között azt mondta, hogy Egyiptom árulást követ el az arab világgal szemben, amikor minden realis alapot nélkülöző tárgyalá-

sokat folytat Izráellel.

Beszédének egy másik részében olyan kijelentést is tett, hogy Egyiptomot „többől ki kell csavarni” az arab világból. Véleménye szerint az Izráellel kötött külön megállapodás és a camp-davidi egyezmények aláírása révén „Egyiptom kiközösítette önmagát az arab világból”.

LEZUHANT EGY SAUDIAI GÉP — 89 HALOTT

Bahrein. (UPI, Reuter). — A szauidiai légihaderő egyik Hercules-C 130 típusu óriás-szállítógépe a tegnapi virradó éjjel Medina város repülőtere közelében kigyulladt és lezuhant. A gép valamennyi utasa — 89 ember — életét veszítette.

A hivatalos szauidiai hírszolgálati iroda jelentése szerint a nyomaik még mindig keresik a gép roncsai között a „fekete dobozt”, hogy megállapíthassák a szerencsétlenség okát. Szemtanuk elbeszélése szerint néhány perccel a zuhanás előtt lángnyelvek csaptak ki a pilótafülkéből.

A hivatalos szauidiai hírszolgá-

LEMONDOTT CARTER FÖKORTESE

Washington. (Reuter, UPI). — Tim Craft, Carter elnök választási hadjáratának vezetője tegnap benyújtotta lemondását azokkal a vádakkal kapcsolatban, hogy három évvel ezelőt New Orleansban kokaint élvezett. A 39 éves Craft nyilatkozatot tett közzé, amelyben a legerélyesebben cáfolja ezt a vádat, de ugyanakkor rá mutat, hogy nem kíván ártani az elnök megválasztási kilátásainak és ezért inkább lemond tisztégeről.

Mint emlékeztet, az FBI, a föderális nyomozóhatóság nemrégiben különleges ügyészt nevezett ki, aki megállapította, hogy Hamilton Jordan, Carter elnök kabinetfőnöke nem élvezett kábítószert. Craftnak most tudomására jutott, hogy az ő ügyében is ilyen vizsgálóbíró készülnék kinevezni.

IDŐJÁRÁS

A meteorológiai intézet jelentése szerint nem lesz változás a levegő páratartalmában. Várható hőmérséklet: Jeruzsálem, Cfiát 16-25, Tel Aviv, Haifa 21-29, Afula 19-30, Tibériás 21-33, Ludd 19-28, Beér Séva 18-30, Ejlát 22-35 fok.

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy szeretett édesanyám, anyósom, nagyanyánk, testvérünk, sógornóknk, barátónknk

LICHTSCEIN SÁRI 77

szül. KESZTENBAUM Nagyszöllős — Rámát-Gán

1980 szeptember 13-án, szombaton hirtelen elhunyt. Vasárnap, 1980 szeptember 14-én, a choloni temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Gyászolják: leánya Ági, veje Charlie Sassoon, unokái Roby, Sauli, testvérei, sógornói, sógorai, a kiterjedt rokonság és a baráti kör

Sivát ülünk a megboldogult lakásán, Rámát Gán, Alummim 23. Telefon: 761848.

KILÁTÁS VAN NORVÉG KŐOLAJ BESZERZÉSÉRE

Michá Cháris, a Máarách képviselője, a skandináv országokban tett látogatásáról visszatérve kijelentette, hogy Norvégia valószínűleg öt éven belül eladhat kőolajat Izraelnek. Eddig a norvég kőolaj a kitermelő vállalatok tulajdonában volt és a kormány csak a koncesszió bérletét élvezte, de most megváltoztatták a törvényt és a kormány nagymennyiségű kőolajat kap, nem csak pénzt. Ezért módjában lesz kőolajat eladni minden országnak.

BEZÁRAS FENYEGET EGY LÁNC-GYÁRAT

A Sársárot Jisráél, a Bét Se-mesben működő gyár nehézségeibe került és bezár. Elbocsátják 45 dolgozóját. A vállalat igazgatója Gideon Patt iparügyi miniszter segítségét kérte. A nehézségeket a nemzetgazdaságban beállt lassubodás okozta. A vállalat nem képes konkurrálni a világszerte árral és finanszírozási nehézségei is vannak. A céget 22 évvel ezelőtt létesítették.

APRÓHIRDETÉSEK

- CHAJIM vesz frizsidereket, antik butorokat, szőnyegeket, felszámolókat, stb. 830090.
- ERNEST vesz butort, frizsidert, televíziót, szőnyeget és hagyatékot. Házhöz megy. 826323.
- "SUPER-HOM" nap-boller gyár. — Jaffa, Jehuda Margusa 8. — telefonok: 831864, 823814, Haifa. 04-640861 — 053-28449, 10 éves felettséggel dolgoznak. Képzésben 3000 — plusz részletes. Tel-Aviv, 290682.
- "MAGI-CLEAN" otthonában tisztít szőnyegeket és kárpitozott anyagokat, 052-70645.
- "HAMAVRIK" takarítás, polish és feregirtás. Engedély 1250. Garancia: Azonnali szolgálat. 03-763023.
- VESZUNK használt butorokat, frizsidereket, felszámolókat, regisztereket. — 04-662066, 04-532861, 04-85009, Haifa.
- MODERN parókák "Elura" kezi-munka természetes és műanyagból 1500 —; hajpótló, hajfonat, Jemel szalon, Tel-Aviv, Allenby 93, telefon 290682.
- "CVIKA" vesz és elad butorokat, vilámsági cikkeket, órákat és háztartási felszerelést. 833125.
- MAGDA fogászati laboratórium vállal sürgös protézis javításokat fél óra alatt. Nyugdíjasoknak 25 százalék engedmény. Tel Aviv, Balfour 27.
- EGYEDULALLÓ idősebb hölgy (nem ágyhoz kötött, ápolásra nincs szüksége). Keres megbízható hölgyt csak bentlakásra, megfelelő honorárium ellenében. Magyar vagy német. Lehmann, Tel Aviv, Ben Jehuda 50, d. e. 8-10 és d. u. 2-4 óra közt. Telefon 286410.
- NÖI konfektórium üzem keres szobákat/varrónéket. Adunk munkát házhöz. — ACCO. 04-911342.
- SINGER és overlock varrónéket keresünk, magas fizetés, állandó munka. — 03-820552, 03-829581.
- ELADÓ butorok, szekrények, asztalok, függöny és szőnyegek — kitűnő állapotban! 03-299662.
- KERESUNK szabót (stepper) női kabátokhoz, varrónéket kézi munkához és vasalót. 03-288060.
- BÁT-JAMBA, 3 étkezőszobák, munkaszobák, tágas, III. emelet, front, saroklakás, tél. 588694.
- ÖREGEK, betegek gondozása, teljes panzió, olcsó árak, érdeklődés telefon: 03-925018.
- ULAZASI és turisztikai iroda keres elsősorban német-angol gépjármű, felvagy egész napra. Erkeküldeleltetésai és gyakorlati felkészítésével. P.O.B. 29316, Tel-Aviv, "Menahel" részére, — titoktartás biztosított.

UJ KELET FÜGGETLEN NAPILAP
Tel-Aviv, Rech. Hárakevet 52
P.O.B. 831 — Tel. 330011

Főszerkesztő:
S. HIMMELFARB

A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Az amerikai kormány óvatosan fogadta Chomeini ajatolla nyilatkozatát

Az agg főpap rádióban közölte, hogy milyen feltételek teljesítését követeli a tuszok kiengedése fejében

Chomeini négy feltételt támasztott a tuszok szabadlábba helyezésére: a sah vagyonának beszolgáltatását; az Iránnal szemben támasztott amerikai követelések megszüntetését; az Egyesült Államokban lefoglalt iráni értékek felszabadítását, továbbá köteleltségvállalást, hogy Amerika nem avatkozik be többé Irán belügyeibe.

Az agg siita főpap az iráni mohamedán rádióállomás stúdiójában jelentette be a feltételeket és hozzáfűzte, hogy ilyen értelemben adott utasításokat a Mádzslesz-nek, az iráni parlamentnek. A fiatalok számára meg van adva a lehetőség, hogy a nemzet érdekeinek megfelelő módon cselekedjenek — mondotta. Kijelentette, hogy közölte a szélsőséges diákokkal is, akik a tuszokat foglyul tartják — „akik odaadó muzulmán harcosok” — ezeket a feltételeket. Az 1979 november 4-én az amerikai nagykövetség elleni támadást és a tuszok foglyulejtését az iráni nép természetes reakciójának minősítette, azért a kárért, amit Amerika az iráni népek okozott.

Mint fontos tényt jegyzik meg a hirmagyarok, hogy Chomeini nem kérte az Egyesült Államok bocsánatkérését, valamint nem említette azt sem, hogy a tuszokat, vagy néhányat közülük bíróság elé akarják állítani.

Ronald Reagan, a republikánus elnökjelölt kijelentette, hogy hajlandó teljesíteni a feltételeket, a sah vagyonának visszaszámaztatását kivéve, mert ez bíróságra tartozó feladat. Ezzel szemben Jimmy Carter elnök kijelentette, hogy óvatosan tanulmányozza Chomeini feltételeit és csak alapos megfontolás után fog határozni.

Megfigyelők szerint különösen a sah vagyonának visszaadása látszik megoldhatatlannak, mert az Egyesült Államok csak legfeljebb az amerikai bankokban elhelyez-

zett pénzek sorsáról dönthet, de ahhoz is alighanem külön törvényhozárra lenne szükség. Amellett, ha a sah és családja titkos számú betétben helyezte el vagyonának legalább egy részét, ezeknek az értékeknek a felkutatására egyáltalán nem lenne lehetőség.

Közben az iráni parlament, amelynek döntenie kellett volna a feltételekről, elhalasztotta a vitát, mert az illetékes parlamenti bizottság azt javasolta, hogy a parlament nyilt ülésen tárgyalja le a problémát és ebben a kérdésben ellentétek merültek fel a képviselők között.

Sáron túlméretezettnek tartja a honvédelmi költségvetést

Ariel Sáron földművelésügyi miniszter a minisztertanácsnak a nézetének adott kifejezést, hogy a honvédelmi költségvetés még jelenlegi, megcsökkentett összegében is „túlméretezett” és hogy jelentős összegeket lehetne lefaragni belőle, anélkül, hogy ez veszélyeztetné az ország biztonságát.

Sáron kijelentése a rendőrség öt éves reorganizációs tervének, az úgynevezett „Tidhár-tervnek” a megvitatása során hangzott el, amikor a rendőrség nevében dr. Josszef-Burg belügyminiszter bejelentette, hogy a terv keretében a rendőrség hajlandó teljes egé-

szében magára vállalni a belső biztonság feletti gondoskodást. — Sáron ekkor kijelentette, hogy a terv elfogadása esetén jelentős összegeket lehetne megtakarítani a honvédelmi költségvetésből.

Ugyancsak a minisztertanács folyamán Gideon Patt ipar- és kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy nem ért egyet a delegáció személyi összeállításával, mert a delegáció nem minden tagja képviseli híven a kormány álláspontját. Rövid vita után azonban elutasították Patt felhívását, hogy a delegáció tagjait a külügyminiszterrel egyeztetés után állítsák össze.

Chanoch Smith kutatóintézete szerint A Likud 18, a Máarách 40 százalékát kapta volna a szavazatoknak augusztus 20 és szept. 4 között

Hat izraeli közül csak egy véli úgy, hogy a kormány sikeresen működik

Jóllehet, a zsidó választók magartartása inkább a települések folytatása felé hajlik és nem a területi engedményeket helyezi előnybe, s bár Menachem Begin népszerűsége nem csökkent az 1980 márciusában tartott véleménykutatás óta, a tömegek továbbra is ellenszenvvel viseltetnek a kormány iránt. Chanoch Smith kutatóintézetének augusztus 20 és szeptember 4 között végrehajtott véleménykutatása szerint ebben az időszakban a választópolgároknak csak 18 százaléka támogatta volna a Likudot, ha akkor tartották volna meg a választásokat, míg a Máaráchra a választók 40 százaléka adta volna szavazatát.

A változás különösen akkor feltűnő, ha az előző véleménykutatások adatait tanulmányozzuk. Például 1979 májusában a Likud 26 százalékot kapott volna, a Máarách 33-at, a vallásos pártok pedig 13 százalékot, míg az összes többi párt 8 százalékot és a szavazók 20 százaléka nem mondott még véleményt, 1980 augusztus-szeptemberben az arány 18 százalékos volt a 40-hez, a vallásos pártok 12 százalékot kaptak volna, az összes többi 7 százalékot és 23 százalék nem mondott véleményt.

A hat hónappal ezelőtt végrehajtott véleménykutatás adatai szerint a Likud népszerűsége 2 százalékkal csökkent, a Máaráché pedig 3 százalékkal emelkedett;

Ami a kis pártokat illeti, a jelenlegi helyzetkép azt mutatja, hogy azok is vesztek népszerűségükből. Az augusztus-szeptemberi kutatás szerint csak a Töchijá pártnak vannak szerény vívmányai, a Sinuj, a Seli és Sulámi Áloni pártja valahol az 1 százalékos körül maradnak, egyetlen egy sem érte el a 2 százalékot az eddigi Chanoch Smith intézete által végrehajtott véleménykutatásokban.

Általában a politikai életben beállott változások azt mutatják, hogy a nép 56 százaléka elégedett a kormány biztonsági politikájával, de csak 20 van megelégedve külpolitikájával és csak 14 százalékos van, aki elfogadhatónak minősíti a kormány gazdasági politikáját. Arra mutatnak az adatok, hogy az ország lakosságának csak jelentéktelen kisebbsége bízik a kormány gazdasági politikájának a sikerében.

Itt jegyezzük meg, hogy a nagy pártok a választási sorompónak 2 és fél százalékra való emelését kezdeményezik, a jelenlegi 1 százalékos helyett. Ebben az esetben a felsorolt kis pártok közül egyetlen egynek sem lenne kilátása, hogy bejusson a Kneszethez, ha csak nem tömörülnek pártszövetségbe, hogy közös erővel érjék el a 2 és fél százalékot, vagy valamivel többet.

RÖVID HIREK

● Rövidesen két üdülőhelyet építenek a Golán fennsík lejtőjén, közel a Kinerethez. Állandó jelleggel 1000 üdülő tartózkodhat bennük. — Nagyméretű camping-táborról van szó, benne karavánokkal, szolgáltatásokkal, tusokkal, üzletekkel és parkolóhelyekkel.

● A petach-tikvai vallási tanács tanfolyamot kezdeményezett bár-micvá fiúk előkészítésére. Szukot után három kurzus lesz, mindegyik három hónapig tart. — Az elsőkben azokat a fiúkat készítik elő, akik az idén töltik be a 13. évüket.

● Tragikus eset történt az ünnepek alatt Bét Jámában: egy 7 hónapos kislány meghalt apja karjai között, valószínűleg fulladás következtében. Az apa etette a lányát és amikor látta, hogy el-kékelül, ijedtében kiejtette a kezéből. Riasztották a nagyanyát és egy szakorvost, aki körhözbe szállította a gyermeket, de ott már csak a halált tudták megállapítani.

● Az átmeneti középiskolák 4000 növendéke folytatja Petach Tikvában tanulmányait. A tanév során a diákok hetenként látogatást tesznek egy mezőgazdasági településen, amelyet külön erre a célra létesítettek. A diákok ilyen módon tanulják meg majd a mezőgazdasági munka alapjait.

● Az országos munkabírószág döntése értelmében, az olyan alkalmazottak, akik fizetés nélküli szabadságra megy, visszatérése után ugyanolyan jogokat kap, mint a szabadsága előtt. A határozat azt jelenti, hogy azon fokozat szerint jár neki a fizetés, mint amikor szabadságra ment. A döntést a Tadirán egyik mérnöke ügyében hozták, aki 4 évi fizetés nélküli szabadság után vissza akart jönni munkahelyére.

● Július hónapban is folytatódott az irányzat az import csökkentésére. Az ország három kikötőjében 492 ezer tonna volt a behozatal mennyisége, ami hét százalékos csökkenést jelent a múlt év júliusi importtal szemben. Az exportban ezzel párhuzamosan 14 százalékos emelkedés mutatkozik.

● Ávsólom Oksi, a jemeni származású kitűnő festőművész, aki sok sikeres kiállítást rendezett, hosszú betegség után Akkóban elhunyt. Nagy részvét mellett temették el városában. Izráél Doron akkói polgármester kiemelte gyászbeszédében, hogy a művész 32 évet élt városában és két évvel ezelőtt díszpolgárrá választották.

● Szombaton délen 20 gramm robbanóanyagot tartalmazó nyolc zacskót találtak a bét-jámi Dália utcában. Riasztották a rendőrséget, amelynek tüzserésze felrobantotta az anyagot. A rendőrséget egy bét-jámi polgár hívta ki, akinek feltűnt egy gyanúsan viselkedő fiatalember, aki valamit eladott egy üres telken. Feltételezik, hogy a robbanóanyagot bűnügy elkövetésére akarták felhasználni.

● A felsőbbrendű súlyosbítoha egy férfi ellen hozott alsófokú ítéletet, aki megütötte és megsérülte elvált feleségét, aki más férfakkal tartott kapcsolatot. A felsőbbrendű 6 évre emelte az elsőfokú ítéletet, ami eredetileg négy évre szólt.

● Vasárnap reggel megkezdődött a déligyümölcs-szüret. Az első grapefruitokat kezdték szedni a melegebb országrészekben. Sandu David, a Tnuva export igazgatója sajtófogadáson annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a szezonban veszteségek érhetik a termelőket, az alacsony árak miatt, amelyeket a gyümölcsstermelők szervezete állapított meg. Az elmúlt évvel kapcsolatban elmondta, hogy az export nem érte el a kitűzött célt és 50 millió láda narancs helyett csak 45 millió ládát küldtek külföldre. A csökkenést a viharos téli időjárás okozta, amely kárt okozott a gyümölcsösökben.

● A rendőrség déli körzetében személyi változások történtek. Josszef Támir rendőrezredesi a déli körzet adminisztratív osztályának élére nevezték ki. Josszef Ben Aharon rendőrnagy lett a déli körzet nyomozóosztályának parancsnoka.

● Nahárián ros hájánán mindkét napján folyt az építkezés a helyi vitorlázó klub épületében. — Magukat szabadgondolkodásúknak minősítő polgárok tiltakoztak az építkezés folytatása ellen ünneppnapon, mert ezáltal megsértették vallásos emberek érzelmeit. — Telefonáltak az építkező Cvi Kit vállalkozó lakására, de onnan az automatata azt válaszolta, hogy Kir nem tartózkodik a városban.

● Szeptember 30-án megtartják a jeruzsálemi menetelést, amelyet már évek óta nem rendeztek meg. A hadügyminisztérium 35 millió fontot irányoz elő a költségekre. Valószínűnek tartják, hogy 60.000 ember vesz részt a gyaloglásban, közöttük a hadsereg néhány egysége, a Gádná, a polgárok csoportjai, valamint külföldi vendégek.

● A természetvédelmi tanács meglepéssel vette tudomásul, hogy a négy napos ünneppnap a kirándulók ezrei nem mocsokolták be a kiránduló helyeket, s nem hagytak olyan szemetet maguk után, mint az előző években. A Jordán völgyében, a Holt-tenger vidékén és Ejláiban is megállapították, hogy az izraeli polgárok ezáltal igyekeztek fegyelmezetten viselkedni.

● Abie Nátán, a békehajó tulajdonosa két hét múlva Kanadába repül, hogy befektetőkkel megállapodást készítsen televízió-állomás létesítéséről a hajóján. — A terv szerint a négyes csatornát venné igénybe, amely Egyiptomhoz tartozik, és ha a törvényes problémák miatt nehézségei lennének Izraelben, El Arisban, azaz az Egyiptomhoz tartozó Szináj félszigeten állítaná fel szárazföldi állomását. Abie Nátán azt állítja, hogy 350 órára való filmet és műsorsort vásárolt az állomás számára.

VESZUNK
törött, régi és használt aranyékszert
magas áron, azonnal fizetünk
KAMGO INTERNATIONAL
EXPORT IMPORT B.M.
NATANJA: Szd. Weizmann 4, III. em., tel. 053-33252, 053-37551 — TEL-AVIV, Weizmann 97, tel. 03-443156.
— HAIFA: Ibn Sina 20, tel. 04-644290.

LOVÁSZI ZOLTÁN
NINCS TÖBBÉ
Kedden, 1980 szeptember 16-án (5741 tisri hó 6-án) délután 3 órakor kísérik utolsó útjára Kfár-Háchores temetőjében.
GYÁSZOLÓ CSALÁDJA ÉS KIBUC KFÁR HÁCHORES

RÜSSEL MORDECHAJ

JÓ, HOGY IGY TÖRTÉNT

Izrael államának és a cionista mozgalomnak egyik nagy támasza és kudarca az Oroszországból Izraeli vízummal eltávozó és Bécsben lemaradó zsidók. Ebben az esetben még az a tulságosan elkövetett hiba sem használható, hogy minden emigrációt befogadó országból visszavándorlás, hogy a híres első, második és harmadik alijja idején is ismerték a jerid fogalmát.

Ha volt alijja, amelyért Izrael állama és annak minden intézménye, hogy úgy mondjam, vigyázzallassa vágódott, hogy biztosítsa begyökerezését, úgy az orosz alijja volt az. Két fő oka volt ennek a rendkívüli igyekezetnek: sok in tezményünk élén orosz származású zsidók állnak, akik érthető szolidaritásból segítik ezt az alijját. De ennél sokkal lényegesebb ok: a cionista mozgalom a zsidó nemzeti gondolat átütőerejének győzelmet látta abban, hogy hatvan esztendő szovjet nevelés ellenére, a zsidó néphez való tartozás érzete és a hazatérés vágya ellenállhatatlan erővel tart fel szinte ismeretlen mélységekből kényszerítve a szovjet hatóságokat az alijja engedélyére. A „vasfüggöny”, a zsidó hazatérés minden akadályt legyőző Izrael-teret lebbentette fel. Ez szinte felmérhetetlenül nagy eredmény cionista és általános politikai szempontból.

Ezért tekintette a zsidó világ az oroszországi zsidó alijja-aktivistákat nemzeti hősöknek, ezért há-

landó nemzetközi méretű akciókat kezdeményezni, hogy elősegítse azok kiszabadulását orosz börtönből és büntetőtáborokból.

Évek óta megváltozott ez az ideális kép. Az oroszországi zsidók és félzsidók igénybe veszik ugyan Izrael állam szolgálatait, a bevándorlási vízumokat, és a szabad alijjáért folytatott harcát, de több, mint kétharmad részük lemarad Bécsben, gunyt üt a Szochnut küldötteiből, akik eszükbe juttatják, hogy Izraelben van a helyük.

A cionista eszme átütőerejéről alkotott kép — törést szenvedett. Nem tudom, történt-e nálunk jelentős igyekezet annak precíz ki vizsgálására és elemzésére, hogyan fajúlnak el ennyire a dolgok? Mi okozta azt, hogy ellentétben az orosz alijja első időszakával — most a legtöbb orosz zsidó hátat fordít annak az Izraelnek, amely nélkül aligha hagyhatták volna el a szocialista hazájuk határait? Könnyű, egyszerű és kézenfekvő választ kerestek a kérdésre: a HIAS az oka mindennek. Ez a száz éve alakult zsidó filantropikus szervezet segíti a lemaradókat, hogy eljuthassanak Amerikába, Kanadába vagy Ausztráliába. Sőt van olyan verzió is, hogy a HIAS tisztviselői, diszkretnen ugyan — de nem egy esetben arról igyekeznek meggyőzni a potenciális olékat, hogy „nagy a világ”. Teszik ezt nem annyira Izrael-ellenességből, mint azért, hogy indokoltá tegyék szervezetük létjogosultságát, dollár

milliók büdzséjét. A Szochnut és a Cionista Világszervezet éveken keresztül folytatott kemény harcát azért, hogy a HIAS és a Joint ne támogassa azokat, akik hátat fordítanak Izraelnek. A kérdés távolról sem egyszerű, mert Amerika cionistáinak jelentős része azt állítja, hogy az Oroszországból távozó zsidót minden esetben támogatni kell, akkor is, ha nem Izrael választja hazájaként. Ezt a felfogást vallották persze az asszimiláns és a szélsőséges vallásos, anti-cionista körök is.

Magam részéről azt hiszem, hogy a Szochnut esőkönyös harca indokolt volt, nemcsak nemzeti, de erkölcsi szempontból is. Izrael azért alakult, hogy hazát, otthon nyújtson azon zsidóknak, akik ve szélyeztetve vannak, fizikai létükben, vagy teljes zsidó életet kívánnak élni saját országukban. Az orosz zsidóság nem fenyegeti fizikai pusztulást, legfeljebb asszimilációt, nemzeti lemerülést. Akik ezt kívánják megelőzni, azokért Izrael mindent köteles elkövetni, hogy itt élhessenek. Akik fel akarják cserélni az orosz gálutot amerikai, vagy a szocializmus kapitalizmus sal, akik egyik asszimilációból a másikba akarnak kerülni, azoknak az ügye nem tartozik Izraelre. Ez nem cionista vagy zsidó kérdés, amely megérdemli, hogy Izrael a dolgotak hozzon érte.

Most, több esztendő küzdelem után, a Szochnut elérte, hogy egy hónap múltán a bécsi és római HIAS-irodák beszüntetik a nem Iz

rael felé tendáló anyagi támogatását. Nem tudom, mennyit változtat majd ez a helyzet, de világos kell legyen minden Oroszországot elhagyó zsidó előtt, hogy zsidó közpénzen nem segítik elő az Izraelnek való hátrfordítást.

Érdekes jelenség, hogy egyes izraeli sajtóorgánok most — ellentétben eddigi felfogásukkal — támadják a Szochnutot a nehezen kiharcolt eredményért. Most olyan hurokat pengetnek, mint a HIAS emberei, hogy a zsidók ezentul keresztény karitatív intézményekhez fordulnak majd segítségért, hogy különféle missziós társaságok veszik majd át a HIAS szerepét, hogy ezen az úton hozza közre az „eltévedt nyáj bárányait” az anyaszentegyházhoz. Nos, akik ezt az utat választják majd, azoktól a zsidóság nem sokat remélhet. A keresztvív lepre majd róluk, amint Amerikába érkeznek, mert ezek nem zsidók és nem keresztények.

Furcsa azonban, hogy az elért eredmény után — kifogásolják azt. Ha a Szochnut harca nem sikerült volna, bizonyára tehetetlen séggel vádolták volna és azzal, hogy „kiszolgáltatták az orosz zsidókat a HIAS-nak”.

Igy sem jó, úgy sem jó, sehogy sem jó.

Azt hiszem, hogy a HIAS segít ségének a mérséklése — ebben az esetben — nagyon helyénvaló lépés. Ez persze nem mentesíti az illetékeseket a lemaradás mélyebb okainak a kutatása alól és megfelelő lépések megtételéről, hogy az oroszországi zsidóság, az alijja leg jelentősebb rezervája, ne idegen tájakon keresse új hazáját.

A KÖR NÉGYSZÖGESÍTÉSE

Harmadikban fordul elő a szocialista Lengyelország történetében, hogy a párt elsőtitkára a teljes káosz közepette hagyja el hivatalát. Nem kétséges, hogy Gierrek politikai betegségének való ság alapja is lehetett, hiszen két hónapja több oldalról jövő nyomásnak volt kitéve s önmagával is vívódott, mert nyilvánvaló volt: nem tudja pontosan, hogyan kell viselkednie azzal a munkásszállyal szemben, amelynek ő is gyermeke (hányász volt), s amely állítólag hatalmon van, tehát csak jogait gyakorolja, amikor a vezetési módszerek megváltoztatását követeli. Akárcsak Gomulka 1970-ben, Gierk is a hátsó kapun távozik, senki sem mond köszönetet a szolgálataiért, noha kétség-telen, hogy bizonyos kérdésekben eredményesebbnek bizonyult elődjénél.

Gierk bukása csak annyiban különbözik az előzőektől, hogy a harapófogó erőteljesebben szorult körülötte, mint azelőtt bármikor: egyfelől a megnövekedett igényű, és erejének egyre inkább tudatára ébredő lakosság, másfelől a katonai erejében bízó szomszéd, a nagy „gyám”. Ebben a helyzetben a kommunista párt vezetőjének a kör négyszögesítését kellett volna megoldania. Lengyelország soha sem volt teljesen kommunista típusú állam, a fogalom megszokott értelmében, mert a párt nem tudta rákényszeríteni az országra teljes hatalmát, ahogyan az a tábor többi országaiban történt. Elsősorban azért nem, mert az egyház hatalmas aktív tevékenységben nyilvánul meg. A politikai-rendőri apparátus jelen van, de nem sikerült olyan értelemben megsemmi

sítenie a társadalmi öntörvényeket, mint máshol. Ezért a lengyelek a szocialista rendszerrel párhuzamosan élnek, és néha nyíltan szembekeverülnek azokkal, akik vezetőiknek kiáltották ki magukat.

Augusztus 31 óta azonban a rendszer lényegesebb változásokon ment keresztül, mint az elmúlt 30 esztendő megrázkódtatásai során bármikor. Tartóoszlopok dőltek össze. Az úgynevezett autonóm szakszervezetek számszámra alakulnak, és a hivatalos szakszervezet teljesen elvesztette befolyását. Ebben az országban olyan fantasztikus események történtek, amelyek megbénították egy időre a pártot és a kormányt. Mivel nem értették meg idejében a polgárok keserűségének az okát, nem is látták előre a társadalmi földrengést sem. Ezért a hatóságok elvesztették kezdeményező képességüket és csak reagálni tudtak a munkások által teremtett helyzetekre. Habszva, bizonytalanul, szorongva.

Stanislaw Kania kinevezése Gierk helyett, egyelőre csak azt a sokkhatást szolgáltatta, amely a felkelés elharapozásának a megakadályozását célozza. Csak később derülhet ki, hogy személye hosszútávon megoldást jelenthet-e a lengyel társadalom problémáira vagy csupán a pártot nyerve erőinek átcsoportosítására, egy hatékony stratégia kidolgozására. Mert az új pártikárnak vagy el kell fogadnia az augusztusban elindított (és nem a párt által elindított) demokratizálási folyamatot vagy pedig visszaállítani a „rendet”, pontosabban bevezetni egy olyan rendet, amely eddig Lengyelországban nem is volt. Mert egyedül Lengyelország nem rendelkezik egy olyan „leninista szellemű és tradíciójú” kommunista párttal, amely ellentmondást nem tűrően parancsol, és minden eszközzel engedelmségre szoktat. Nem kétséges, hogy az ehhez szükséges emberek ott élnek a kommunista párt vezető fiztségeiben. Csak az alkalomra várnak, hogy a moszkvai értelemben vett „realista” szocializmus Lengyelországban is bevezessék apró eltérésekkel, „a helyi jelleg” kihangsúlyozására.

Persze, nem valószínű, hogy ezt könnyű megvalósítani Lengyelországban. Elsősorban a népet kellene megváltoztatni ahhoz, hogy sikerülhessen egy moszkvai típusú szocialista diktatúrát létrehozni. Ezt az eddigi vezetők tudták és figyelembe is vették. Ezért vették be titkos társként a katolikus egyház vezetőit. Ez utóbbiak kénytelen partnereknek bizonyultak, de nyilvánvaló volt, hogy segítség nélkül ez az ország kormányozhatatlan. Az egyház és a vallási élet felé tett kényszerű engedelmek megteremtették az alkalmas légkört egy titkalkozó mozgalom kialakítására, amely siettetta a munkások saját erejükből vett öntudatának a kifejlődését.

Kaniára és társaira hárul az a nehéz feladat, hogy megpróbálják összegezve a sztrájkok során kialakult új intézményeket — az „autonóm szakszervezeteket” — a kommunista államvezetéssel. Eddig sehol sem maradtak meg az ilyen intézmények, és a szakértők szerint nem egyeztetők össze a szocializmus jellegével. Ha a lengyelországi események eredménye ként újabb kísérlet történik „az emberarcú szocializmus” létrehozására, és ez a kísérlet csődöt mond, mint annakidőben Csehszlovákiában, ez nemcsak a szocialista táboron belül idéz elő beláthatatlan következményekkel járó szakadást, hanem a nyugati kommunista pártok soraiban is.

A JÁD VÁSÉM ARCHIVUMÁBAN

Megkezdődött a magyar-zsidó dokumentumok tudományos feldolgozása

A Jád Vásém archivumában évtizedek óta gyűlnek a különböző dokumentumok a vészkorszak eseményeiről, hogy a kutatók és minden érdeklődő rendelkezésére álljanak. A magyar anyag eddig majdnem teljesen rendezetlen volt, most Reuveni Sári hozzálatott a katalogizálásához.

Alapos felkészültséggel és lelkesedéssel látott munkához és egyéni célkitűzéseiről is beszámol. Nagyon sok félreértés van a magyar-zsidó vészkorszak arányai-val kapcsolatban. Ami az áldozatok számát illeti, rosszindulatú erők úgy manipulálnak a számokkal, hogy minél kisebbnek tűnjön a vérvetése. Kiaknázzák, hogy a mai Magyarország területe nem azonos az 1944-es Magyarországéval, és a terület, illetve a lakosság számának módosulása által manipulálnak a területekre.

Ha a Jád Vásém dokumentum- anyaga teljes lesz, a bizonyítékok erejével szállhatunk szembe a fer-

ditésekkel — vélekedik Reuveni Sári, aki szerint jó volna valóban teljessé tenni az archivum anyagát. Annak rendezése közben felfedezte a magyar jisiv tagjaihoz, hogy akinek a vészkorszak lényeges eseményeire utaló vagy a nehéz idők hangulatát visszatükröző dokumentumok vannak a birtokában, adja át az eredetit vagy annak fényképmásolatát a Jád Vásém gyűjteményének. Címük: Jeruzsálem, P.O.B. 3477.

Belelapoztunk a gyűjteménybe és olvasóink tájékoztatására néhány dokumentumot megemlítettünk. Nemrég került katalogizálásra a Magyar Szó című budapesti nyilás sajtótermék, amelynek 1944 június 18-i száma nyolchasóbas, elsőoldalas riportot közöl a kijelölt pesti zsidóházakról. A lap belső oldalai egyikén átfogó riport számol be a nyéki gettóról, ahol egy zsidó váltómésében 50 ezer pengőt találtak. Az épületes cikk

szerzője szerint a nyéki rabbi így közölte híveivel a deportálás kezdetét: „Pakkolj zsidó, múlik a vásár...”

Stern Samu, a Magyar Zsidók Központi Tanácsának elnöke, m. kir. udvari tanácsos, 1944 május elsején tiszteletteljes hangnemből megírt beadványt intézett dr. Jaross Andor belügyminiszterhez, hogy a zsidóság időszerű problémái ügyében kihallgatást kérjen. Küldöttség élén kérte a kihallgatást. A beadvány eredetije megvan a Jád Vásém archivumában. Annak felzetén Endre László belügyi államtitkár május 4-i dátummal, ceruzával feljegyezte: „Holnap jöhetnek a zsidók...”

Nagyon sok érdekes levelezés egészíti ki az archivum anyagát. Egyes munkaszolgálatosok nemcsak a saját egyéni sorsukról, de az általános helyzetéről, a tisztek és a keretlegények magatartásáról is beszámoltak a leveleikben, és ezek az irások ma már dokumentum-értéket képviselnek, mert egy ördögi korszak embertelenségét világítják meg. Ilyen értelemben az utókor érdeklődést tanúsít a levelek iránt és a Jád Vásém kutatói katalogizálják.

Végezetül egy további mérgezett tartalmú sajtótermék, a Harc című lap — a zsidókérdést kutató magyar intézet hivatalos lapja, főszerkesztő: Bosnyák Zoltán — 1944 július 1-i számának címlapjáról közölünk egy háromhasábos címet: Biharban már 1941-ben is gettót követeltek!

Reuveni Sári így foglalja össze a mondánivalóját:

— A vészkorszak egyetlen vonatkozása sem maradtat homályban. A mi nemzedékünk kötelessége, hogy teljessé tegyék a képet. Ha elmulasztjuk, méltatlannokká válunk drága mártírjaink emlékéhez.

JERUZSALEMBEN

JULIUS FLEISCHER KIÁLLITÁSA

A Jeruzsálemi városi tanács kulturális osztálya rendezte meg a „Tel Or” kiállítási tereben a magyarországi származású Julius Fleischer képeinek tárlatát. A művész hatvan olajfestményét és akvarelljét mutatta be a közönségnek.

Bergmann Dávid, Jeruzsálem al polgármestere és Joszi Stern festőművész, a Becálél képzőművészeti akadémia tanára nyitotta meg a kiállítást.

Julius Fleischer ezuttal elsősorban a jeruzsálemi óváros által ihletett képekkel jelentkezett. A művész nem tért le a realista ábrázolás iskolájának útjáról, de a hangvétele mégis lírai. Azt bizonyítják ezek a képek, hogy milyen magába szívta az óváros hangulatát és szellemét és képes másokkal imegosztani azt a lehengerlő élményt amelyet a történelmi leve-

gőt sugárzó utcák és terek látnivalói jelentenek a számára.

Főerőssége, hogy nagy szinkultúrával, s kifejező erővel alkotja meg képeit. Időnként hátat fordít a realizmusnak, amikor úgy érzi, a mondanivalója kifejezéséhez egy kis szürrealizmusra van szükség. A művész új témaforrások és új kifejezési formák keresése által újul meg. Julius Fleischert az örök kérdőjelek, népünk sorskérdései foglalkoztatják és sokszor úgy tűnik, a támogatásztás nála csak ürügy az igazi, mélyebb mondani való kifejezésére.

Látáskulturájának letisztulási folyamatában mérföldkő volt mostani jeruzsálemi kiállítása, amely a főváros képzőművészeti iránt érdeklődő közönsége indokolt érdeklődéssel fogadott.

RON GILADI

MAGNÓSZALAGGYÁR LÉTESÜLT JERUZSALEMBEN

Néhány nappal ezelőtt megkezdődött a termelőmunka az ország egyetlen magnószalag gyárában. A jeruzsálemi Átártot negyedben létesült a gyár, ahol különböző méretű hangszalag készül. A legnagyobb érdeklődés természetesen a kazettás szalag iránt mutatkozik a hazai és a külföldi piacon is.

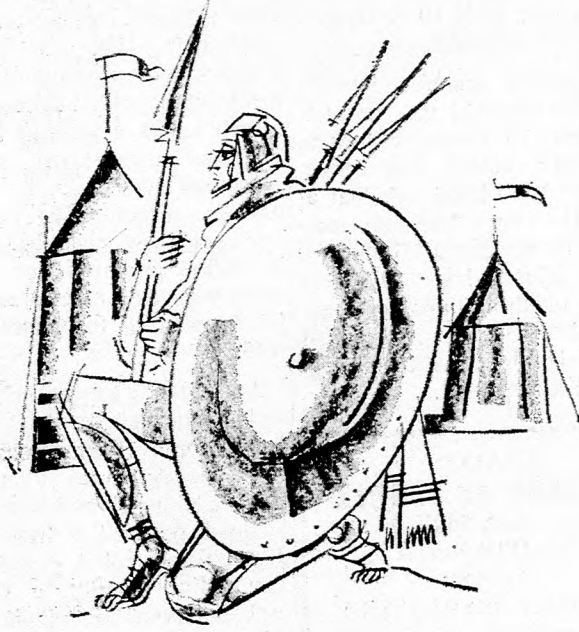
Az utóbbit azért kell megfigyelnünk, mert a gyár termékeinek jelentős részét exportra termelik.

Gideon Pát kereskedelem- és iparügyi miniszter a gyárávató ünnepségen elmondott beszédében rámutatott, hogy nincs fontosabb jelenleg, mint a főváros

gyáriparának megerősítése. Eddig valamivel több, mint egy millió dollárt fektettek a vállalkozásba annak tulajdonosai. Az üzem fejlesztése folyamatosan történik. A végső terv, hogy évi ötmillió dollár értékű magnószalagot termelnek majd.

Jelenleg 30 ember dolgozik az új gyárban, de végső fokon 100 ember foglalkoztatására lesz majd lehetőség.

A gyár igazgatója elmondotta, hogy az első megrendelést Kairóból kapta. Kísérleti jellegű az ügylet. Az egyik kairói stúdió 4000 dollár ellenében rendelt tőlük magnószalagot.

ÖRSÉGEN

A rák leküzdésének új módszere?

Kévszámú tudományos munka vált ki akkora visszhangot mint a „Betegség mint élettrajz” („Krankheit als Biographie”) című Nyugat-németországban megjelent könyv. Szerzője Ronald Grossarth-Maticek, a heidelbergi társadalomtudományi onkológiai intézet vezetője. Budapesten született 1940-ban, Jugoszláviában tanult orvostudományt, majd később orvosi szociológiát, Heidelbergben szerzett doktorátust. Az orvostudomány képviselői, kivált pedig a Manheim-Heidelberg-i rákkutató munkatársai, élesen bírálják a szerzőt és szeméretlenül hányják, hogy túl csekély jelentőséget tulajdonít a rák keletkezésében szerepet játszó életitani tényezőknek. Ronald Grossarth-Maticek ezzel szemben kijelenti, hogy kétségek nélkül szükséges ugyan környezetünkben esőkkenteni a rák okozó anyagokat, de mindennek előtt arra kell törekednünk, hogy a társadalomtudományokat bevonjuk a rákkutatásba. A rák idejében történő felismerése és az eredményes megelőzés csak akkor képzelhető el, ha felhasználjuk a szociológiai kutatás eredményeit is.

Hogy a dohányzás káros, azt a tudósok már rég felismerték, mégis csak aránylag ritkán fordul elő, hogy egy erős dohányos tüdőrákot kap. És hasonló a helyzet más káros környezeti anyagokkal is, amelyek csaknem minden emberre hatnak, de korántsem betegszik meg mindenki, aki valamiképp érintkezésbe került velük. Mi ennek az oka? Nyilvánvaló, hogy valamilyen tényezőnek meg kell akadályoznia a rákot okozó anyag hatásához. Ez a tényező Ronald Grossarth-Maticek szerint, a pszichoszociális, mechanizmusok szerepe.

A szerző feltételezése első pillantásra ismertnek látszik, hisz már az antik világ orvosai, Hippokratész (i. e. 460-375) és Galénos (i. u. 131-203) is egyértelmű összefüggést tapasztaltak a test és lélek között, például a melegebb lelkiállapot és a rosszindulatú szövetszövetek között. És aztán a klasszikus pszichoszomatikus betegségekről (aszma, szivinfarktus, hipertónia, gyomorfekély, artritisz, diabetes mellitus) is évtizedek óta tudjuk, hogy keletkezésükben nagy szerepet játszanak szociális és pszichikai tényezők. Társadalomtudósok és orvosok (pl. Alexander Mitscherlich) minduntalan emlékeztetnek arra, hogy munkahelyi vagy magánéleti problémák és nehézségek betegségek okozói lehetnek.

Grossarth-Maticek ment el alig hanem a legmesszebbre ebben az irányban. Tizenöt éves kutatómunkája alapján jutott el annak megállapításához, hogy kiszámítható összefüggés áll fenn az élettrajz és a rákra való hajlam között. Nagy számú megfigyelésből, felmérésből, több ezer páriens kikérdezéséből, gyógyászati jegyzőkönyvek tanulmányozásából levont következtetéseit alapján felvázolta a „jellegzetes rákmagatartást” körvonalait. Más szóval körülírta azt az emberi magatartást, amely nagyban hozzájárul a rák kifejlődéséhez. Tapasztalatai szerint csaknem mindig a szorgalmas, alkalmazkodó, kiegyensúlyozott benyomást tevő, racionálisan gondolkodó, jó valószínűségű és a környezetükkel összhangra törekvő emberekben lesznek rákos páciensek. Mert a leirt tulajdonságok mögött többnyire idült érzelmi stressz rejlik, gyakran öntudatlan kisebbrendűségi érzés, amely folyvást arra készteti őket, hogy teljesítményük fokozásával vivják ki maguknak embertársaik szeretetét vagy elismerését. Ez oly fontos számukra,

hogy a teljesítményt egészségük rovására is erőltetik. Tökéletesen akarnak „funkcionálni” és ezért teljesen elhanyagolják szervezetük igényeit: a pihenést, üdülést, ki kapcsolódást. Mivel soha nem tanulták meg saját érzelmeik és lelki szükségleteik kifejezésre juttatását, problémáikkal sehogy sem boldogulnak: az alkoholfizmusba, tablettázásba, erős dohányzásba, vagy folytonos evésbe menekülnek. A rejtett lelki konfliktusokból, a félelemből csak egy kivétező utat találnak: a szervezetet vezető. Agressziókat, amelyeket nem képesek kifele leveleztetni, ön maguk ellen fordítják. Ily módon a dohányzástól épp úgy le lehet szokni, mint az idült reménytelen ségről. Evégből is dolgozta ki Grossarth-Maticek a maga kognitív magatartás-terápiáját, amellyel a páciens megnövelhet optimizmusát, önértéket, képzelőerjét. A szubjektív életérzésnek ilyen módon történő feljavítása, mondja szerzőnk, kedvezően befolyásolhatja a betegség lefolyását, meghosszabbíthatja a műtét utáni életbenmaradás idejét. Sőt, a könyvben ismert vizsgálatok és tanulmányok nagy számából joggal követ

kezethetünk arra is, hogy a betegség fellépését is meg lehet akadályozni vagy legalábbis el lehet halasztani.

A könyv szakkörökben nagy felütést keltett. A szerző korántsem állítja, hogy a pszicho-szociális tényezők a rák egyedüli okai, csupán azt, hogy az általa kimunkált elmélet és gyakorlat kiegészíti a tisztán természettudományos alapot. Más szóval szakmaközi együttműködést akar kiépíteni az orvostudomány, a lélektan és a szociológia között, hogy a kezelés megelőzés és rehabilitáció mindig sokoldalú, egyszerre több szempontot és tényezőt figyelembe tartó módon folyjék. Működés nem is lehetséges tisztázni azokat az összefüggéseket, amelyek a környezeti viszonyok, az érzelmi stressz és a szervezet saját, neurohormonális védekező erőinek együttes központi fennállnak. Ezen összefüggések tisztázása megkívánja a molekulárbiológusok, pszichológusok, szociológusok és más tudományágak képviselőinek együttműködését.

MARINA SPINU

RÉSZLET A KÖNYVBŐL

Ha így nézzük a dolgot, az a benyomásunk, hogy a ráktól fenyegetett személyek társadalmi és kulturális normák, követelmények, szélsőséges befolyásának keresztútjában állnak. A szülői házból a gyermekétől teljesítményt és performatívumot várnak el, anélkül, hogy kellő érzelmi melegséggel viszonozzák az erőfeszítéseit. Az egyházak dogmatikus vallási magatartást követelnek, anélkül, hogy hiteit érdemlően kilátásba tudnák helyezni ennek a magatartásnak a jutalmát. A modern civilizáció társadalmi rendjei normákhoz szigorúan idomuló és teljesítményi orientációjú magatartást követelnek az egyéntől, egyszerűen azonban megakadályozzák mindenféle társadalmi kreativitás kifejlődését, ha ez nem a társadalom gazdasági és politikai érdekeit illetve a fennálló szervezeti struktúrákat veszélyezteti. Ahóly a világméretű tanácsalanságból, amelyben a társadalmi rendek és változások ma leledznek, az egyén csak akkor mentheti ki magát, ha különböző ellenzéki és tekintélyellenes magatartásformákat sajátít el. Ugy látszik, hogy ez a fő oka a pszichológiai megbetegedések és a politikai ellenzéki szaporodásának.

A ráktól fenyegetett személy nem ismeri a reagálásnak ezeket a formáit, ő úgy viselkedik, mintha eszményi társadalomban és családi viszonyok között élne, ahol minden szükséges kielégül. Ezért iparkodik a boldogságot és a magatartás normalitását minduntalan kifejezésre juttatni. Annál na gyobb aztán a baj, ha egy ilyen embernek az „eszményi” partnere ill. hozzátartozója meghal, avagy ebben az oly tökéletesnek tartott társadalmi rendben valamilyen igazságtalanság történik. Mert a rákpáciens megtanult meg egy magatartási formát is, ha valamilyen nem sikerül, akkor magában keresi a hibát. Innen ered az önpusztító tendenciája. A ráktól fenyegetett ember szélsőséges mértékben idomul azokhoz a jeltelkekhez, amelyek megakadályozzák szükségletei kielégülését. A gondolati és érzelmi stressz egyetlen nyitva maradó szelepe: a saját szervezete.

Allandó kölcsönhatást látok a társadalmi és kognitív tényezők között. Minden társadalmi rendnek van több-kevesebb negatív hatása, amely az embert betegg teheti. Ugy vélem, hogy a negatív jeltelkek száma és erőssége szerepet játszik a betegség kialakulásában.

ELKÉSZÜLT SVÁJCBAN A SZENT GOTTHARD ALAGUT

Nagy ünnepség keretében avatták fel Svájcban a Szent Gotthard alagutat, mely 10 év kemény munkájával elkészült.

Az autók számára jelentős mértékben könnyíti meg az utat. Az alagút 16 kilométer hosszú, s kétirányú autótűt van benne. Óránként 1600 kocsit haladhat át benne. Ha nagy a forgalom, megoldható az egyirányú közlekedés, ami azt jelenti, hogy 30 percig az egyik oldalról, 30 percig a másik oldalról engednek át kocsikat — ez jelentős mértékben meggyorsítja a forgalmat.

ARADON
LAKÁSOK ÉS SZOBÁK
pihenésre, üdülésre
Bár-Hilél Krausz
Telefon:
03-783507, este 03-755384

Az építkezési munkálatokat körültekintő alaposággal végezték. Felmerült például a szellőztetés problémája. Ezt a világ legnagyobb szellőztető berendezésének beállításával oldották meg. Felmerült annak a veszélye is, hogy mi lesz, ha egy kocsi éppen az alagútban gyullad ki. Ezt a kérdést is megoldották, mégpedig úgy, hogy egy mentőalagutat is létesítettek párhuzamosan, s a műszaki felügyelők oldalról is ki tudják menteni a bajbajutott kocsisofőrjéket.

Az építkezés nagyon nehéz műszaki feltételek mellett folyt, s annak során 19 ember az életét vesztette. Az avató ünnepségen kegyelettel emlékeztek meg róluk. Spanyol, portugál és francia vendégmunkások voltak — svájci egy sem. Mint kiderült, a svájciak csak a tervező és irányító munkában vettek részt.

ORMÁNDY JENŐ LELEP A PÓDIUMRÓL

Pillanattfelvételek egy nagy művész életéből

Nyolcvanegy év terhével a világn, melyből nem kevesebb, mint egész negyvenévi év folyamán a világ egyik legelső zenekarának karmestere volt Philadelphiában. Az egész zenei világ egyelőre nem hajlandó elfogadni azt a tényt, hogy kénytelen lesz lemondani a híres karmester fellépéseiről. Ormándy nem is karmester, hanem bizonyos szempontból — fogalom. Egész élete folyamán. Valóságilag hihetetlen, hogy mivel áldotta meg a természet. Mindössze másfél éves volt budapesti születése után, amikor képes volt, nem kevesebb, mint ötven zenei alkotást azonos alapon. Négy éves korában már hegedűművészként készült egy olyan nyolcad nagyságú hegedű, melyet egyenesen az ő számára készítettek. Egy fél évi tanulás után már olyan előrehaladásról számolhatott be, hogy egy koncerten odakiállította az előadó művészek, hogy éles F-et játszott természetes F helyett... Tanítói azt állították róla, hogy már az anyaméhben hegedűt játszott...

Mindössze öt éves volt, amikor felvették a budapesti Zeneakadémiára. Hubay Jenő kedvenc tanítványa volt, aki nagy követeléseket állított gyerek-tanítványa elé. Egerész néhez munka, másrészt lehetetlen álmok töltötték ki életemet — mesélte később. — Anyanyit játszottam Kreutzer és Cramert, később pedig a Vieuxtemps és Sarasate, hogy képtelen voltam újaimat megmozgatni.

Előhaladása olyan gyors és oly jelentékeny volt, hogy Hubay megengedte neki az első nyilvános fellépést, mely jelentékeny sikerrel járt. Különösen csodálták a gyermek emlékezőképességét, mert Hubay utasítása ellenére, emlékezőből játszott. Mindössze tizen négy éves volt, amikor befejezte tanulmányait a budapesti Zeneakadémián, hat évvel fiatalabb, mint a bevett szokás. Mindössze tizenkilenc éves volt, amikor Hubay Jenő ajánlatára tanárnak neveztek ki a világhíres Zeneakadémián. Melleleg, amikor tizenégy éves korában befejezte tanulmányait a Zeneakadémián, a kulturálisminisztérium kénytelen volt külön engedélyezni a dolgot, mert erre még nem volt példa...

Bár a Zeneakadémia tanára volt gverekfejjel, nem ezen a téren akart karriert csinálni. Virtuóz akart lenni, világnév. Már bejárta egész Középeurópát és jelentékeny sikerrel koncertezett, amikor meghívást kapott egy amerikai turnéra. Természetesen két kézzel kapott a ritka alkalmon, hisz jól tudta, hogy konkurrenciái — Misa, Szasa, Tesa és Jasa — a hegedű más nagy mesterét, szép honoráriumokat húztak. Eladott minden eladhatót, mert saját maga akarta fedezni a kiadásokat, hogy annál több maradjon a honoráriumából, azonban nagy csalódás érte Amerikába való érkezése után. Kiderült, hogy rossz impresszáriót választott, aki képtelen volt a hozzá fűzött vérmes reményeket betölteni... Az impresszáriónak egyszeribe nyoma veszett, és Ormándy egy garas nélkül találta magát az Újvilágban.

Egy utcasarkon álldogált öt centtel a zsebében, azon törve a fejét, hogy inkább egy szendvicset adjon ki összes vagyonát, mint az autóbussz-jegyre, amikor összehalálkozott egy ismerőssel, aki elmesélte neki, hogy a szintén budapesti Rapee Ernő egy nagy muzikán dirigál. Rapee fel is vette zenekarába a szerencsétlen hegedűst. Így legalább megvolt nemcsak a kenvere, hanem lehetőség az előrelépésre is, és nem sok idő

múltán már egy ismert rádiózenekarban játszott eredeti nevén: Blau... Egy szép napon megbetegedett a nagy mozi zenekarának karmestere, és Ormándy olyan sikerrel vezényelte Csajkovszki Negyedik Szimfóniáját, hogy azonnal kineveztek helyettes karmesternek. Így lett az elkövetkező hét és fél év folyamán a Capitol mozi zenekarának karmestere.

Nem sok idő után, nagy szerencséjére, eljött az igazi alkalom. Toscanini képtelen volt tartani fellépést Philadelphia zenekarával, mert hirtelen megbetege-

dett. Senki sem volt hajlandó a híres dirigens hirtelen helyettesítésére. Ormándy kivül. Olyan nagy sikert aratott, hogy az ismert minneapolis zenekar meghívta karmesterének. Rövid pár évvel belül ez lett Amerika egyik legismertebb zenekara. Amikor Leopold Stokovszki lemondott a Philadelphia Zenekar vezetéséről, mert Hollywood hívta, Ormándy vette át a zenekar vezetését, és rövid idő alatt annyira emelte a zenekar nívóját, hogy nem kevesebb, mint negyvenévi évig állt e zenekar élén.

FEUERSTEIN EMIL

★ NEVET A VILÁG ★

ALLATKERT

Az öt éves kisfiu megkérdezi az állatkertben a papját: — Apu, a hattyúnak miért van olyan hosszú nyaka? — Hogy ne merüljön el a vízben, amikor emelkedik a víz állás...

AZ EJSZAKA VILÁGÁBÓL

Becsicsontve jön haza a férj éjszaka 2 órakor. A felesége szótlanul fekszik az ágyban. A férj botorkál a szobában, amíg végül megszólal: — Fiam, kezdj már el szidni, mert akkor megtudom, hol az ágy és végre megtalálom a villanykapcsolót...

IMPORTVICC SKÓCIÁBÓL

Négy skót ül a kocsmában és arról vitatkoznak, vajon ki vezetett be a skót viceket, amelyek kifigurázzák a skótok anyagi vonatkozású kicsinyességét.

Az egyik azt javasolja, hívják fel telefonon a helyi lap szerkesztőjét, az okos ember, biztosan válaszol a kérdésre. Mindenki helyesel. Aztán az egyik skót elgondolkodva veti fel a kérdést: — De ki fizeti a telefont?

HAZASSÁG

Három asszony beszélget. A házasságról van szó. — Az én házasságom olyan, mint egy tévé-játék. — Hogy érted ezt? — Kérdik a többiek. — Tele van felesleges jelenetekkel...

EGY ORVOS NAPLÓJÁBÓL

Nagyon sok súlyos betegséget ismerek, de az ostobaság mind közül a legsúlyosabb, mert nem a beteg, hanem a környezete szenved tőle...

HAZUGSÁG-VERSENY

Két ember elhatározza, hogy hazugságversenyt rendez. Mind-egyik kitesz az asztalra száz-száz sekelet és az a szabály, hogy az kapja mind a kétszázat, aki nagyobb hazudik.

A TÉLI MODELLEK MEGÉRKEZTEK!

nőknek • férfiaknak sportra • ápolónőknek és orvosoknak

ROMIKA

A ROMIKA CIPŐK FOÜGYNÖKSÉGE
ETERNA • Dizengoff 115, I. emelet

JOSEPH ROTH: HI OB

13.

— Tudod mit? Holnap reggel kilencre gyere ide. Akkor egyedül lesznék. Akkor nyugodtan beszélgethetünk egymással. A papírosaid itt vannak nálam, Holnap megkapod őket. Ezt a cédulát mutasd majd fel!

Mendel elment. Szameskin odakint várta, a lovak mellett ült a köveken, a nap lenyugodott, leszállt az este.

— Csak holnap megyünk — mondta neki Mendel —, reggel kilencre vissza kell jönnöm.

Imaházat keresett, hogy ott töltse az éjszakát. Vett egy darab kenyeret, két hagymát, a zsebébe dugta az egészét, megállított egy zsidót és megkérdezte, merre van az imaház.

— Menjünk együtt — mondta a zsidó.

Utközben Mendel elmesélte az esetet.

— Az imaházunkban majd találkozol egy emberrel — mondta a zsidó —, aki az egész ügyedet elintézi. Már sok családot kisegített Amerikába. Ismered Kapturakot?

— Kapturakot? Hogyne! Ő segítette ki a fiamat.

— Régi kuncsaft! — mondta Kapturak, aki a nyárutót mindig Dubnában töltötte és az imaházakban kötötte az üzleteket. — Akkor a feleséged volt nálam. A fiadra még emlékszem, jól megy a sora, mi? Kapturak szerencséskezű ember.

Kiderült, hogy Kapturak hajlandó az ügyet vállalni. Körülbelül tíz rubelbe kerül fejünkint. Mendel nem tudott tíz rubel előleget adni. Kaptureknek erre is volt megoldása. Elkérte a fiatal Singer címet. Négy hét mulva itt lesz a válasz és a pénz, ha a fiunak csakugyan az a szándéka, hogy szívesen kimenjenek utána.

— Add ide azt a zöld cédulát meg az amerikai levelet és bízd rám magad! — szavalt Kapturak és a körülállók bólogattak. — Még ma menj haza. Pár nap mulva meglátogatlak benneteket. Bizzál meg Kapturekban!

Néhány körülálló utánamondta: — Nyugodtan megbízhatok Kapturekban.

— Szerencse, hogy találkoztam veletek — jegyezte meg Mendel.

Mind kezét fogtak vele és szerencsés utat kívántak neki. Vissza ment a piacra, ahol Szameskin várakozott. Szameskin már éppen le akart feküdni a kocsijában.

— Zsidóval sohasem tudja az ember hányadán van — dörmögte. — Szóval mégis megyünk! Mentek.

Szameskin a csuklójára kötötte a gyepőt, aludni akart egy kicsit. Csakugyan elszunyókált, a lovak megijedtek egy madárijesztő árnyékától, amelyet vásott kölykök elhúztak a mezőről s fölállították itt az utszélén. A lovak vágatni kezdtek, a kocsi szinte fölemelkedett a levegőbe. Mendel Singer azt hitte, hogy mindjárt repülni fog, a zive is vágatott, úgy érezte, hogy ki akar ugrani a melléből és kilendül a végtelenbe.

Egyszerre csak Szameskin hangoosan elkáromkodta magát. A kocsi befordult az árokba, a lovak első lábai még fönt voltak az áton. Szameskin ott feküdt Mendel Singeren.

Kikászálódott. A rud szilánkokra tört, az egyik kerék meglazult, a másiknak két küllője hiányzott. Itt kellett maradniok éjszakára. Holnap majd meglátják.

— Így kezdődik az amerikai utazásod — jegyezte meg Szameskin. — Mi a fenének is mászkálsz annyit össze-vissza a világban? Az ördög kérget benneteket egyik helyről a másikra. A ma-

gunkfajta ott marad, ahol született és csak akkor megy Japánba, ha háboru van.

Mendel Singer hallgatott. Ott ült az ut szélén, Szameskin mellett. Mendel Singer életében először ült pusztán földön, komor éjszakaiján, egy paraszt mellett. Látta maga fölött az eget és a csillagokat és ezt gondolta magában: eltakarják az Istent. Mind ezt az Ur hét nap alatt teremtette. És ha egy zsidó Amerikába akar menni, esztendőök kellene neki hozzá!

— Látod, milyen szép a mező? — kérdezte Szameskin. — Nem sokára itt az aratás. Jó termés lesz. Ha olyan jó lesz, ahogy gondolom, az ősszel még egy lovat vesznek. Hallasz-e valamit Jónás fiad

ról? Ért a lovakhoz. Egészen más ember, mint te. Megcsalt-e valaha a feleséged?

— Minden lehetséges — felelt Mendel. Egyszerre nagyon könnyűnek érezte magát, mindent meg tudott érteni; az éjszaka megszabodította elfoglaltságaitól. Még oda is simult Szameskinhez, mint ha a testvére volna.

— Minden lehetséges — ismételte —, az asszonyok sem mirevalók.

Egyszerre csak kitört Mendelből a zokogás. Mendel sirt, az idegen éjszakában, Szameskin mellett.

A paraszt szemébe szorította az öklét, mert úgy érezte, hogy ő is mindjárt elcsúsztatja magát.

Aztán egyik karjával átfogta

Mendel vézna vállait és halkán odaszólt:

— Aludj, kedves zsidóm, aludj ki magad!

Még sokáig ébren maradt. Mendel Singer aludt és hortyogott.

VIII.

Két hét mulva hatalmas porfellegben kis kétkerekű kocsi görögült Mendel Singer háza elé és vendéget hozott: Kapturek volt.

Jelentette, hogy a papírok készen vannak. Ha négy hét mulva válasz jön Amerikából Semarjah-tól, akit ott Samnek neveznek, akkor a Singer-család utazása biztosítva van. Csak ennyit akart mondani Kapturek; és még azt, hogy husz rubel előleg most kellemesebb volna neki, mint ha ezt a pénzt később, Semarjah küldeményéből kellene levonnia.

(Polytatjuk)

- 17.30: GYERMEKEK A NAGY VILÁGBAN (SZINES)
- 17.55: GYORSABBAN MAGASABBRA, EROSEBBEN — Sportműsor az ifjuságnak
- 18.32: A táltos paripa
- 19.00: A családnak
- 20.00: RÖVID HIREK
- 20.03: „KILENC A NÉGYZETEN” — Fejtörőjáték, levezeti: Mose Timor
- 20.30: „A MEXIKÓI SZAFARI” — Előlények és növényvilág a rezervátumban
- 21.00: MÁBÁT HIRMAKAZIN
- 21.30: „A BUNBÁNÓ NAPOK ARGENTINÁBAN” — Az izráéli tévé tavaly fényképezte ezt a filmet Argentinában, az ottani zsidóság életéről, amely lelkiismeretét végez önmagával. (SZINES)

- 22.05: BOLDOG UJ EVET! — Naomi Semer ünnepi műsora — közreműködik: Rivka Micháéli, Slomit Áháron, Joszi Bánáj és Dália Rabikovic. (Műsorismétlés)
- 22.50: EN, CLAUDIUS - „Ki a császár?” — Caligula háborus győzelmet arat Németország felett, de utána meggyilkolják és Claudius nevezik ki császárrá (Szines)
- 23.40: Egy mondat a Szentírásból ÉJFEL ELŐTT — hírosszefoglaló.

ISKOLATÉVÉ

- 8.10: Angol az 5. osztálynak
- 8.30: A sófár hangja
- 9.00: Angol a 8. osztálynak
- 9.20: Számtan az 5. osztálynak
- 9.40: TANULJUNK HÉBERÜL!
- 10.10: Angol a 6. osztálynak
- 10.30: Angol a 9. osztálynak
- 11.10: Angol a 7. osztálynak
- 11.30: Algebra a 8. osztálynak
- 12.00: Angol a 10. osztálynak
- 12.25: Természetréa a 7-8. osztálynak
- 12.45: Matematika a 8. osztálynak
- 13.10: Tanácsadás
- 15.00: Leckeismétlés
- 16.00: Mire fel?
- 16.30: SZABADEGYETEM

1980. szeptember 16, kedd 5714. tisri 6.

I. MŰSOR

- 7.07: Reggeli koncert, 11.00: Szabadegyetem, 12.05: Borodin művek, 13.15: Könnyű és klasszikus, 14.05: Lapszemle, 15.25: Népszerű tudományos műsor, — 15.55: Új könyv — néhány szó az irodalomról, 15.40: Új hanglemek, 20.05: Azárja Alon országismereti előadása, 20.10: Koncert, 23.00: Rádiódrama Szolzenyicin regénye alapján, 1.10: Hátukvá.

II. MŰSOR

- 8.05: Reggeli zenés műsor, — 11.05: Zenés műsor, 14.10: Interjú, 16.05: A zsidó világ hírei, — 17.10: Kineskeresők, 19.00: Esti politikai magazin, 21.05: Cházanut, 22.05: Rájá Gániél „Más látszólag” című interjú műsora, 23.05: Családi magazin, 1.10: Hátukvá.

A HADSEREG RÁDIÓJA

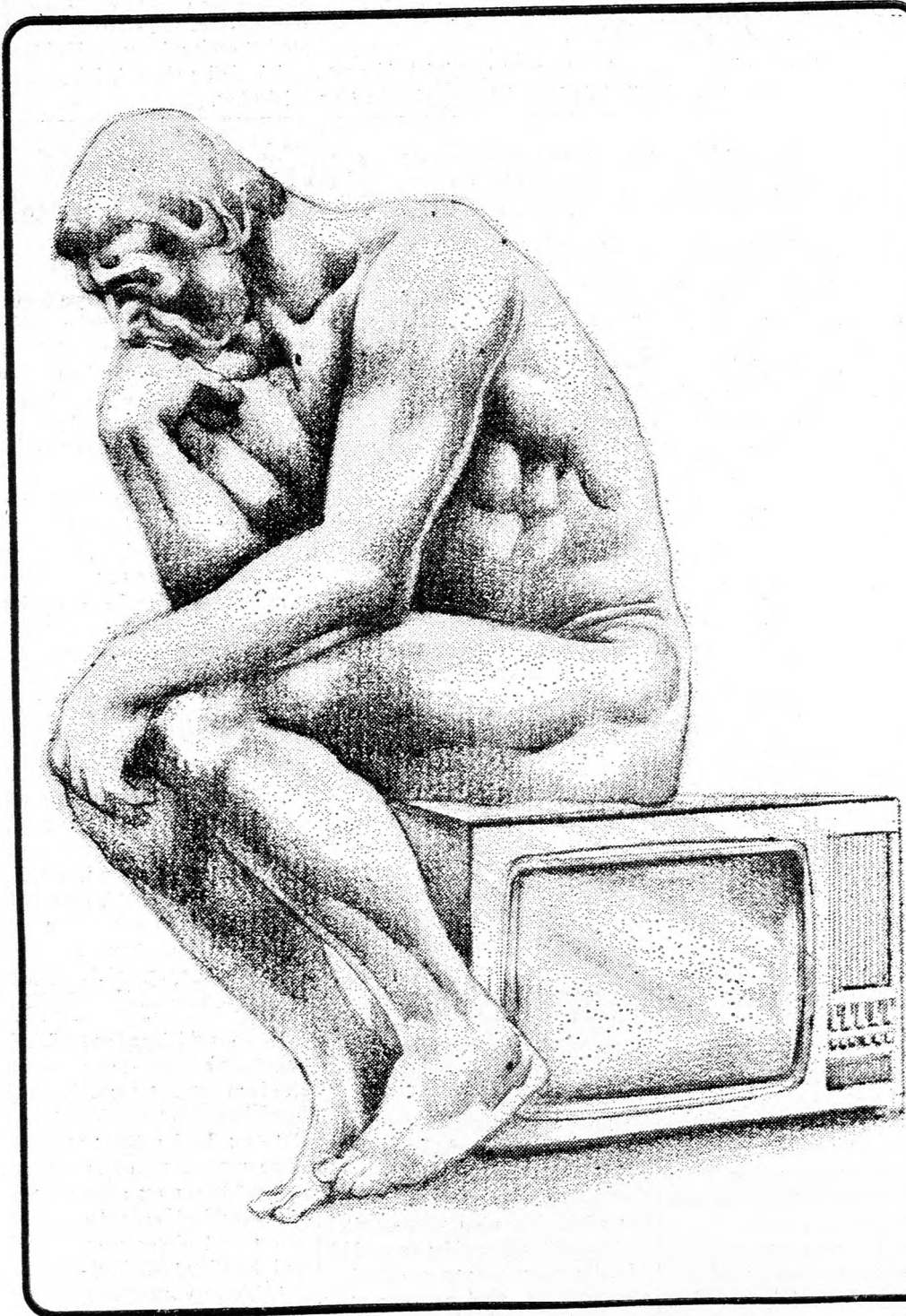
- 9.05: Reggeli magazin, 11.05: Izráéli nyár, 14.05: Déli riportműsor, a mikrofonnál Uri Szelá, — 17.05: Politikai magazin, 18.05: A 25 éves Dimona, 19.05: Rockzene, 23.05: A század primadonája, Maria Callas emlékműsor, — 0.05: Éjszakai jómadarak — vídám zenés műsor.

● Zvulun Hammer közoktatásiügyi miniszter kijelentette, hogy a kormány nem engedélyezi újabb fősoklák létesítését a következő évtizedben, mert a szükségleteket az öt egyetem fedezi. A miniszter újságírók kérdésére válaszolva tette ezt a kijelentést, akik arra hívták fel a figyelmét, hogy Názáret városa arab egyetem létesítését tervezi.

HABIMA

Kfár-Szábá, szeptember 16, kedd
A MAROKKÓI KIRÁLY
1980.IX.16 5.

A GONDOLKODÓ EMBER... nem követi el kétszer ugyanazt a hibát

Annakidején fekete-fehér televíziót vásárolt. s időközben biztosan rájött arra, hogy óriási különbség van készülék és készülék között, a kép minőségét, a hangot és a javítások sűrűségét illetően.

Most színes televízió vásárlására készül. Ez a legkompaktabb és legkorszerűbb készülék, amit emberfia házi használatra alkotott.

Erdemes most valamivel többet fizetnie az ITT Schaub Lorenz készülékért, a világ legjobb televíziójáért, és nem fog azok közé tartozni, akik kétszer ugyanazt a hibát követik el!

KIZÁROLAGOS IMPORTOR

kinori Ltd

TEL-AVIV, RCH. PEREC 4
Tel. 621984, 624193

A VILÁG LEGJOBB TELEVÍZIÓJA

Kaphaó a jobb elektronikai üzletekben

מסעו של שר החוץ בר שטרן במסגרת קשר ומוסכמת, כי השר ידוע ישראל עומדת בפני סכנת מדינות מדינות אחרות, וכן מונעה לה. סביר מאד כי ייעשה ניסיון להשיג את ישראל בעצרת האו"ם בנושא ערבת ובסיוען. מטרותיו של שר החוץ הן החדש השקיות עם צירים והפסיקה המשוישית הקשורה בכך — כל אלה מחייבים צעדים ישראליים דיפלומטיים נגדניים ושיקולים ביחוד, נוסד גם כי שר החוץ ינסה ליצור קשרים עם צעירים סובייטים, יש לקוות כי שר החוץ יעמוד בשימוצו בהצלחה.

A KULÜGYMINISZTER UTAZÁSA

Sámír külügyminiszter feladata jelen utja során nehéz és komplikált, mert hiszen ismeretes, hogy Izráel koncentrált politikai offenzívát áll: mind az UNO közgyűlésén, mind pedig azon kívül. Nagyon valószínű, hogy kísérlet történik Izráel eltávolítására az UNO közgyűlésén, arab kezdeményezésre és a Szovjetunió, valamint a harmadik világ „hagyományos” támogatásával. Természetesen mindent el kell követni ennek megállítására, de még ha sikerül is fog, akkor is nehéz napok várnak ránk az UNO-ban, noha — természetesen — nem tüllozzuk el ennek az intézménynek jelentőségét.

A politikai küzdelem azonban más frontszakaszokon is folyik, így kapcsolatunk az Egyesült Államokkal, az európai kezdeményezés, az autonómia-tárgyalások felújítása és az ezzel kapcsolatos három csúcskonferencia.

Mindez megfontolt, kimért, izráeli diplomáciai lépéseket igényel. Közölték azt is, hogy külügyminiszterünk megkísérelt érintkezésbe lépni szovjet megbízottakkal. Reméljük, hogy sikerrel fogja végrehajtani célkitűzéseit.

A LENGYEL VALLÁSÜGYI MINISZTER ISZRAELBE JÖN

Jezsi Kovánszki lengyel vallásügyi miniszter, aki a János Keresztély nevét megörökítő nemzetközi egyesület elnöke is, januárban Izráelbe jön, hogy résztvegyen az intézet elnökségi ülésén. A gyűlést októberben kellett volna megtartani Izráelben, de elhalasztották Kovánszki kérésére, „a lengyelországi állapotok miatt”. — Kázmír Támbernicki lengyel író roshásán kimenetelkor Izráelbe érkezett és felhatalmazást hozott magával, hogy az izráeli kezdeményezőkötől új terminus kitűzését kérje. Az elnökség úgy határozott, hogy januárban tartják az ülést.

ÖT ISZRAELI ISZTANBULBAN REKEDT AZ ÁLLAMCSINY IDEJÉN

Öt izráeli utazási ügynök Törökországba repült az ott lezajlott államcsiny előtt és egy nappal annak befejezése után tértek vissza. A török repülővállalat gépén érkeztek. Lea Burger, az egyik utas elmondta, hogy egy nappal az államcsiny előtt semmit sem lehetett érezni Isztanbulban. Másnap kirándulásra akartak menni, de a szállodában közölték velük, hogy államcsiny történt, — mire mindegyikük a televízió-készülékhez sietett. Az államcsiny napján kijárási tilalom volt és nem engedték meg, hogy elhagyják a szállodát. Nem volt lövöldözés, és semmiféle erőszakos cselekedetek nem voltak tanúi — mondta Lea Burger.

Hurwitz pénzügyminiszter két fia nagy építkező-vállalatot létesít

Bérlakásokat akarnak építeni, de szakértők szerint csak nagyjövödelmü emberek tudnák megfizetni a lakbért

Néhány héttel ezelőtt aláírták a szerződést a kormány és Jigál Hurwitz pénzügyminiszter két fia között, nagyszabású építővállalat létesítésére, amely bérlakásokat emelne. Gazdasági körök szerint a befektetések olyan méretűek, hogy a lakbéréket csak a legnagyobb keresetű polgárok tudnák megfizetni, kisjövödelmüek számára viszont a kormány kénytelen lenne nagy szubszídiumot folyósítani.

A gazdasági miniszterek bizottsága, valamint a Kneszet pénzügyi bizottsága néhány napon belül tárgyal a szerződésről, amelynek részleteit a Jedit Achronton című lap hétfői száma közölte. Eszerint építkezői társas cég létesül, amelyben a pénzügyminiszter két fia, valamint amerikai befektetők vesznek részt. A közös cég 2000 bérlakást épít az ország központi részében, valamint Jeruzsálemben, annak a feltételezése mellett, hogy a kezdeményezők 50 millió dollárt tudnának befektetni.

A társas cég csak a befektetés 20 százalékát nyújtana, míg a 80 százalékot Amerikában terjesztendő értékpapírokkal fedeznék, a kormány támogatásával és garanciája mellett. A kormány intézményt létesít „üggyivőség izráeli építkezés pénzelésére” címen, s ez az üggyivőség boacsánátá ki a dollár értékpapírokat, valószerűleg 20 évi lejáratra és 12 százalékos hozammal. Az emissziót amerikai fejlesztési vállalatoknak ajánlanák fel. A kormány segítséget nyuj-

witz fiainak rendelkezésére áll, hogy további befektetőket keressenek. A fejlesztési kötvények birtokosai számára a kormány lehetővé teszi a beváltási időpont előbbrehozatalát, hogy ezáltal is elősegítse a projektumba való befektetéseket.

A kezdeményezők és a társak a befektetett összeg 10 százalékát, azaz 5 millió dollárt kereskedelmi célokra szolgáló létesítményekbe fektethetik. Ezeket a területeket az állami földhatóság 49 évi bérletként kezeli, az ismert feltételek mellett.

A kormány által eszközölt felmérés szerint a projektum keretében építendő 2 szobás lakás (75 négyzetméteren) lakbérére havi 350 dollár kell hogy legyen. Most ilyen lakásért általában 180 dollár a bér. Ezért a kormány kötelezi magát, hogy kölcsönt nyújt a kezdeményezőknek a költségek fedezésére. Ez a juttatás elérheti a 800 millió fontot, 10 százalék kamatozással.

Husz év után a kormányának joga van piaci áron megvásárolni a lakásokat.

Jeruzsálemi gazdasági szakértők kételkednek benne, hogy a vállalkozás rentabilis lehet. Rámutatnak arra, hogy ilyen feltételek mellett csak a legnagyobb jövödelmü izráeli polgárok bérelhetik a lakásokat.

Az Egyesült Gyűjtőakció amerikai és kanadai személyzete Hur-

Napirenden

JIDDIS NEMZETI SZÍNHÁZ AMERIKÁBAN

Október elején Jiddis Nemzeti Adások bemutatóját New York Színház tárja ki kapuit New York-ban. A megnyitó előadásul a Dila tervek szerint, a Nemzeti Színház zenei változatát választották. „Két világ közt” címen, Kevesen já keresni előadásaival Amerika tudják, hogy ez volt S. Ansky híres darabjának eredeti címe.

Herman Jabkoff, az amerikai jiddis színház egyik fontos szemérem akarják kereskedelmi alapok-ház megnyitását, melynek prog-összeg, mely működését hosszabb-ramján a „Nehéz zsidónak len-időre biztosítja. Melleleg a jidni” musical és egy „Jarosz lánya” dis színjátás az idén ünnepli című színdarab szerepel. Az elő- száz éves fennállását.

A KORHAMISÍTÁS ELLENÉRE...

Az amerikai kormány közölte munkatáborba küldték. Ameriká-e napokban, hogy azok a zsidók, ba érkezésük után ez a hamis adat akik meghamisították korukat, életük szerves részévé vált, és így hogy ezáltal megmeneküljenek a „fiatal” koruk miatt nem kaphatnák üldözésétől vagy a halál- mely tulajdonképpen járna nekik. Patricia Harris, az amerikai tételek felvételére, melyeket eddig egyszésgügyi miniszter a fenti té- koruk miatt megtagadtak tőlük. nyeket közölte hozzáfűzte, hogy a hamis születési dátumáció kárt okozott azoknak, a- mot nyújtottak be a náciának, kik már amúgy is eleget szenved- hogy ezáltal életüket megmentse- nek a vészkorok idején, és ez mert a fiatalabb korosztályokat tarthatatlan állapot.

A PFSz katonai egyezményeket írt alá

Kínával

A Beirutban megjelenő „A Li- valamint fegyvervásárlással és Ki- va” napilap jelentése szerint, a képzéssel kapcsolatos részleteket. A PFSz katonai jellegű egyezménye- A PFSz egyik vezéregyénisége, Halil al Vázir, akit Abu Dzsahid- nak is neveznek, látogatást tett a fenti három államban és vezette a tárgyalásokat. A három állam PFSz hadászati információt fog ki kötelezte magát a PFSz támogatá- cserélni a fenti három állammal, sára minden téren.

SZÁZ ORVOS HIÁNYZIK AZ ÁLLAMI KÓRHÁZAKBAN

Több, mint száz orvos hiány- vizsgálta a helyzetet, már két hó- zik az állami kórházakban, akik- nappal ezelőtt jelentette az egész- nekül nem lehet elérni a négy év- ségügyi minisztérium államtitkárá- előtti nívót, amely elengedhetet- nek, Báruh Médán professzor- len.

Egy szakértő bizottság, mely ki- a helyzet megjavítása érdekében.

NÉPSZERÜ A VASUT

Az utolsó nyolc év folyamán sége állandó növekedésben van, állandóan csökkenőben volt a azonban az izráeli vasút vesztesé- vasút utasainak száma, azonban ge még mindig nem kevesebb, idén javulás állt be e téren, mert mint 142 millió font évente. — több mint kétszázszerezzel több la- Bár a vasút a legalkalmasabb az kos vette igénybe a vasút szolgál- áruszállításra, még mindig nem latait, 2,9 millió utas a tavalyi használat ki a lehetőségeit. Az 2,7 millióval ellentétben. energia-válság szükségessé teszi a A vasút igazgatója, Cvi Cafiri vasút modernizálását, ez azonban közölte, hogy a vasút népszerű- még távol áll a valóságtól.

KEVESEBB HALOTT

A KÖZLEKEDÉSI BALESETEKBEN

Az elmúlt év folyamán nem ke- mint harminchárom százalékkal a vesebb, mint 18,400 áldozatot kö- halottak száma. vetelt a közúti forgalom Izráelben 13,000 balesetben. — 422 sze- Augusztus igen nehéz hónap mely életével fizetett, azonban a volt e szempontból, mert nem ke- közlekedési balesetek száma tizen- vesebb, mint 54 ember veszítette hat százalékkal csökkent. Tizen- eléletét az utakon e hónap folya- nyolc százalékkal csökkent a se- mán negyven közlekedési baleset- besülték száma, és nem kevesebb, ben.

A HOLLAND KIRÁLYNŐ KÖSER BÜFÉJE

A Holland Tudományos Aka- pelték a „Rosenthaliana” nevű vi- demia e napokban kongresszust lágihírű zsidó kéziratgyűjtemény rendezett Amsterdamban, mely a száz éves jubileumát, mely a leg- holland zsidóság történetével fog- fontosabbak egyike az egész vi- lágokozott. Több, mint kétszáz tör- lágón. Georg Rosenthal, gazdag ténész vett részt a kongresszuson, zsidó bankár adományozta az köztük A. Tal professor, az is- óriási kéziratgyűjteményt Amster- mondó izráeli történész, aki az ox- ford városának. A második vilá- fordí egyetem előadója és a tel- háború folyamán a gyűjtemény avívi egyetem rendes tanára. — A náciok kezébe került, akik át- kongresszus csúcspontja volt a fo- szállították Frankfurtba. Ott egy gadás, melyet Beatrix királynő és általuk alapított intézet tanulmá- férje, a német származású, Klaus- nyozta a zsidó kultúrával kapcsola- herceg adott a kongresszus részt- tés kérdéseket. Később felfedez- vevői számára amsterdami palot- ták a mérhetetlenül értékes és fon- tájukban. A királynő egyenes uta- tos gyűjteményt, melyet vissza- sítására kóser büfét rendeztek. származtattak a Holland Tudom- A kongresszus keretében ünne- nyos Akadémiaának.

EGYMILLIÁRD FONTOS CSÓD-ELJÁRÁS

Az Ászá Pládót acél import vállalat ellen a Discount Bank kért csődöt

Sok kereskedőt és építkezési vállalatot fenyeget az a veszély, hogy nehézségekbe kerül a Discount Bank kezdeményezése miatt: a bank jogtalanácsosa csőd- eljárást indított az „Ászá Pládót” vállalat ellen, amelynek adóssá- ga meghaladja az egymillióárd fontot.

A vállalat 750 millió fonttal tartozik a Discount Banknak és további 250 millió fonttal a Merkántil Banknak, amely a Discount érdekeltségébe tartozik. Ezen kívül számos építkezési vállalat és üzlet is követelésekkel léphet fel a cég ellen, Az Ászá Pládót cég volt a legnagyobb vas-behozatali vállalat az országban. Tulajdonosa Reuven Ászá, 9 évvel ezelőtt alapította a céget. Ászá Török- országban kezdte el kereskedelmi működését és török börtönben ült valuta-kihágások vádjával. Bárátai azt állítják, hogy zsidók és Izráellel kapcsolatos intézmények számára csempészett pénzt. Kiszöktették a börtönből, Bulgáriába menekült és onnan Olaszországba jutott, azután alijázott.

Itt megalapította vállalatát, amely főleg a nagy japán acélgyár, a „Nipon Steel” képviselője volt, de ezt követően már kiterjesztette működését Olaszország- ra, Franciaországra, sőt a keleti blokk államaira is, ahonnan szűk ségleteit beszerezte.

Az elmúlt három év során az Ászá cég rohamosan fejlődött. Voltak olyanok is, akik csodálkoz- tak afőli, hogyan volt képes ilyen gyorsasággal erre a magas- ságra emelkedni. A vállalat évi forgalma elérte a 60 millió fontot. A hadsereg színáji kivonulá- sa azt a reményt ébresztette benne, hogy növekednek a megren- delések a szakmában és óriási mennyiségű árut hozott be. A tranzakció pénzelésére rögzített kölcsönöket vett fel.

Az építkezések csökkenése 1979 végén súlyosan érintette Ászát, mert a vas iránti kereslet is leszűlt és a raktárakban óriási mennyiségű vas maradt, amit nem tudott értékesíteni. Ászá úgy próbálta megmenteni vállalatát, hogy beszerzési áron alul exportálta az áruját.

Ászá komplikációi akkor derül- tek ki, amikor egy német vállalat- tól ajánlatot kapott másfél milli- ó márká értékű vas leszállításá- ra. Nem tudta teljesíteni a ren- delést, holott a német cég előre fizetett.

Reuven Ászá a Discount Bank ügyfele volt és ajánlatot nyújtott be a pénzüntézet igazgatóságának adósságai törlesztésére. Közben

azonban tovább romlott a helyzet, s egy hónappal ezelőtt a banktól való félelmében, hogy a cég ásdódi és haitai raktárai kiürülnek, csődöndnok kinevezését kérte a törvényszéktől, amely Arje Kohén hiteles könyvvizsgálót nevezte ki.

A Discount Bank körében azt állítják, hogy az intézetnek nem lesznek veszteségei, mert Ászá kötelezettségeit az áru eladása révén lehet rendezni. Ezen kívül értékesíteni akarják az Ászá ingatlanjaira adott kötelezettségeket is.

A SZOCHNUT-KIKÜLDÖTTEKBŐL - JORÉDOK LETTEK

A Szochnut amerikai ifjúsági osztálya azzal a kéréssel fordult a chicagói hitközséghez, hogy ne foglalkoztassa Menáse Gilát, aki a Szochnut kiküldöttje volt, de hosszas megbízatása leteltével nem tér vissza Izráelbe. Gila egyike annak az öt slíachnak, akik az utóbbi időben az Egyesült Állam- ok nyugati részében működtek, és megbízatásuk leteltével nem tértek vissza Izráelbe. A Szoch- nutban most felülvizsgálják a négy másik slíach ügyét is.

Ugyancsak vizsgálatot indítanak azoknak a volt slíachoknak ügyé- ben, akik megbízatásuk leteltével visszatértek ugyan Izráelbe, azon- ban rövid idő után visszamentek az Egyesült Államokba és család- jukkal együtt azokon a helyeken telepedtek le, ahol előzőleg mint Szochnut - megbízottak működtek.

New-yorki Szochnut körökben rámutatnak arra, hogy ha Gilát nem is alkalmazzák a chicagói hit- községben, ahol slíachként műkö- dött és a Klál vállalat alkalmazá- sában marad, akkor is megszegte a szerződést, mert annak értelmé- ben megbízatása után két évig nem térhet vissza arra a helyre, ahol Szochnut-küldöttként műkö- dött, illetve visszatérése legfeljebb látogatás céljait szolgálhatja.

Holnap, szerdán, 1980 szeptember 17-én délután 4 óra- kor tartjuk a beér-sévai temetőben

rabbi KLEIN ÉLIJÁHU ז"ר

v. cluji Tarbut gimnáziumi tanár és erdélyi cionista vezér

SIRKÖVÉNY AVATÁSÁT

Autóbusz a temetőbe 3.45 órakor a beér-sévai Hámá- pilim utca 8 szám alól.

A CSALAD